Z WEBOVEJ PORADNE

Objekt supervízie. – Ako máme pomenovať osobu, ktorá je objektom supervízie? Má to byť *supervidant* alebo *supervizant*?

Pomenovania osoby, ktorá je objektom *supervízie*, v podobe *supervidant* či *supervizant* nie sú utvorené správne. Podstatné meno *supervízia* sa do slovenčiny i do angličtiny prevzalo z latinčiny. V angličtine sa osoba, ktorá vykonáva *supervíziu* (po anglicky *supervision*), pomenúva *supervisor* a osoba, ktorá podlieha *supervízii*, je *supervisee*. Osobné podstatné meno *supervisee* je podľa našich zistení v angličtine pomerne nové a uvádza sa iba v niektorých novších anglických výkladových slovníkoch. Predtým sa v angličtine používalo dvojslovné pomenovanie *supervised person* a *supervised subject*.

Slovenské ekvivalenty anglického výrazu *supervisee* nemožno utvoriť príponou cudzieho pôvodu *-ant*, lebo takto sa tvoria iba názvy osôb, ktoré činnosť vykonávajú, nie tých, ktoré sú objektom činnosti, napríklad *maturant* (kto maturuje), *projektant* (kto projektuje), *ašpirant* (kto ašpiruje), *simulant* (kto simuluje). Tak aj tvarom *supervizant*, resp. *supervidant* by sme získali opäť iba pomenovanie osoby, ktorá vykonáva supervíziu a pre ktorú sa slovenčine ujalo pomenovanie *supervízor*.

Od podstatného mena *supervízia* možno utvoriť sloveso *supervidovať* (podobne ako *revízia – revidovať*) aj trpné príčastie *supervidovaný* (napr. *supervidovaná osoba*) a spodstatnené prídavné meno *supervidovaný* (podobne ako *nadriadený, predstavený*).

Osobu, ktorá vykonáva *supervíziu*, teda nazývame *supervízor* a osobu, ktorá podlieha *supervízii*, odporúčame nazývať *supervidovaný*, resp. *supervidovaná*.

Cyril a Metod. – Ako sa správne číta názov Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave?

Jazykovo správne je spojenie *Univerzita svätého Cyrila a Metoda v Trnave* aj *Univerzita svätých Cyrila a Metoda v Trnave*.

Pri pomenovaní školy, sviatku, pamätníka a pod. podľa dvojice vierozvestcov *Cyrila a Metoda* prívlastok *svätý* sa vzťahuje na obe mená, preto netreba toto prídavné meno dávať do tvaru množného čísla; použitie množného čísla je možné, ale nevyžaduje sa a častejšie sa používa väzba s jednotným číslom (porov. názov *Sviatok svätého Cyrila a Metoda*). Z gramatického hľadiska ide o zhodu adjektívneho prívlastku s viacnásobným členom vyjadreným podstatnými menami. Takýto prívlastok sa vzťahuje na všetky členy viacnásobného vetného člena, ale formálne sa vyjadruje iba v spojení s prvým z nich, pričom sa s ním zhoduje v rode, čísle a páde. Pri ostatných členoch sa vypúšťa a chápe sa implicitne – porov. spojenia *môj otec a matka, v našej mysli a srdci, slovenský jazyk a literatúra* a pod.

***Šaliansky* a *tornaľský*.** – Prečo je správne *šaliansky* a nie *šaľský*, keď napr. od názvu *Tornaľa* je prídavné meno *tornaľský* a nie *tornaliansky*?

Od miestnych názvov s jednoslabičným slovotvorným základom sa tvorí mužské obyvateľské meno príponou *-an*, ženské obyvateľské meno príponou *-ianka* a prídavné meno príponou *-iansky*, napr. *Čaba – Čaban – Čabianka – čabiansky, Seňa – Seňan – Senianka – seniansky, Šuľa – Šuľan – Šulianka – šuliansky*, tak aj *Šaľa – Šaľan – Šalianka – šaliansky*.

Od názvu *Tornaľa* sa mužské obyvateľské meno tvorí príponou *-čan*, ženské obyvateľské meno príponou *-čanka* a prídavné meno má príponu *-ský*. Takto sa tvoria obyvateľské mená od miestnych názvov, ktoré majú na konci slovotvorného základu spoluhlásku alebo je na konci samohláska, ktorá odpadá; prídavné meno má príponu *-ský* alebo *-(c)ký*, napr. *Martin – Martinčan – Martinčanka – martinský, Prešov – Prešovčan – Prešovčanka – prešovský, Žilina – Žilinčan – Žilinčanka – žilinský, Bratislava – Bratislavčan – Bratislavčanka – bratislavský*.

Priezvisko *Štefánik*. – Priezvisko Milana Rastislava Štefánika niektorí ľudia vyslovujú mäkko, iní s tvrdým *t* a niekedy aj s tvrdým *n*. Ktorá výslovnosť je správna?

V odlišnej výslovnosti priezviska *Štefánik* sa odráža odlišný miestny úzus v niektorých častiach Slovenska. Priezvisko *Štefánik* je domáce, utvorené z mena *Štefan* [vysl. šťefan] domácou slovotvornou príponou *-ík/-ik* podobne ako priezviská *Janík, Pánik, Cigánik, Kvietik, Pántik, Furdík.* Pri

domácich priezviskách sa *d, t, n* pred príponou *-ík/-ik* vyslovuje mäkko [ď, ť, ň]. Pri kodifikácii výslovnosti priezviska *Štefánik* sa uplatnila zásada, že pri celonárodne známych priezviskách domáceho pôvodu sa vyžadujú spisovné výslovnostné prvky. Priezvisko *Štefánik* s mäkkou výslovnosťou [šťeťáňik] sa zaradilo aj do Pravidiel slovenskej výslovnosti (2005, 2009).

Je slovo *štatutár* spisovné? – Možno v úradnom styku používať aj slovo *štatutár* alebo je vhodnejšie spojenie *štatutárny zástupca*?

Slovo *štatutár* je spisovný výraz, odborne sa ním pomenúva osoba, ktorá má (získala) určitý *štatút* (t. j. právny vzťah), napríklad *štatút utečenca.* Slovom *štatutár* sa skrátene nazýva aj *štatutárny zástupca*, t. j. osoba oprávnená konať v mene organizácie, firmy, obce a pod. Slovo *štatutár* v tomto význame sa vo Veľkom slovníku cudzích slov (2008) hodnotí ako hovorový výraz, čo znamená, že ide o spisovný výraz, ktorého používanie sa po štylistickej stránke obmedzuje na neoficiálny jazykový prejav – v oficiálnom prejave by sa malo uprednostňovať zložené pomenovanie *štatutárny zástupca.* V súčasnosti sa však slovo *štatutár* používa v slovenčine najmä v tomto (druhom) význame a jeho príznakovosť sa už prakticky nepociťuje.

***Sinti* alebo *Sintovia*?** – Aký je tvar nominatívu množného čísla od slova *Sint*?

Etnické pomenovanie *Sint* sa v slovenských výkladových slovníkoch ani v slovníkoch cudzích slov neuvádza. Podľa dokladov z internetu ide o prevzaté pomenovanie etnickej skupiny Rómov žijúcich na území Nemecka.

Názov *Sint* odporúčame používať v uvedenej podobe a skloňovať podľa vzoru *chlap*. V nominatíve množného čísla odporúčame uprednostniť tvar *Sinti* (ako *Kelti*), nemožno však vylúčiť ani tvar *Sintovia*, ktorý sa začal používať pravdepodobne pod vplyvom tvaru *Rómovia.* V inštrumentáli množného čísla je tvar *Sintmi.* Príslušné prídavné meno má podobu *sintský* (ako napr. *rómsky, keltský*), napr. *sintský výtvarník, sintská komunita.*

***Reprezentanti* a *reprezentanty*.** – V cenovej štatistike sa pre zisťovanú cenu používa výraz *reprezentant*. Ako sa skloňuje výraz *cenový reprezentant* v množnom čísle?

Slovo *reprezentant* ako neživotné podstatné meno, ktorým sa v cenovej štatistike pomenúva zisťovaná cena, je príkladom homonymného slova, ktoré vzniklo prenesením pomenovania človeka na vec. Podstatné mená mužského rodu *reprezentant* „osoba“ a *reprezentant* „vec“ sa od seba odlišujú gramatickou kategóriou životnosti, s čím súvisí ich odlišné skloňovanie: životné podstatné meno *reprezentant* sa skloňuje podľa vzoru *chlap*, neživotné podstatné meno *reprezentant* sa v množnom čísle skloňuje podľa vzoru *dub.* To znamená, že homonymá budú mať odlišné tvary nominatívu a akuzatívu množného čísla, napr. *mladí reprezentanti zápasu, privítať mladých reprezentantov – cenové reprezentanty, pre cenové reprezentanty platí zásada číslovania.* Prenášanie pomenovania človeka na vec alebo zviera, prípadne opačne, pomenovania zvieraťa na človeka, je v jazyku častý jav, porov. *antagonista* (osoba), mn. č. *antagonisti – antagonista* (sval; látka), mn. č. *antagonisty, činiteľ* (osoba), mn. č. *činitelia – činiteľ* (faktor), mn. č. *činitele*; *parazit* (rastlina, živočích), mn. č. *parazity – parazit* (osoba), mn. č. *paraziti.*

KS